

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 19 Μαΐου 2017
(OR. en)

9383/17

DEVGEN 104
ACP 51
RELEX 429
COHAF 39

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Με ημερομηνία: 19 Μαΐου 2017

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9417/17

Θέμα: Έμπρακτη αξιοποίηση της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης

- Συμπεράσματα του Συμβουλίου (19 Μαΐου 2017)

Διαβιβάζονται συνημμένα στις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την έμπρακτη αξιοποίηση της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης, τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά την 3540ή σύνοδό του που πραγματοποιήθηκε στις 19 Μαΐου 2017.

Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου

Έμπρακτη αξιοποίηση της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης

1. Ο κόσμος σήμερα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει άκρως σοβαρές κρίσεις, όπως στη βορειοανατολική Νιγηρία, το Νότιο Σουδάν, τη Σομαλία και την Υεμένη, όπου 20 εκατομμύρια άνθρωποι βρίσκονται σε κίνδυνο λιμού, πάνω από 65 εκατομμύρια έχουν εκτοπιστεί βιαίως λόγω συγκρούσεων, γενικευμένης βίας και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πέραν των εκτοπισθέντων λόγω φυσικών καταστροφών συνεπεία της κλιματικής αλλαγής, και 130 εκατομμύρια εξαρτώνται από την ανθρωπιστική βοήθεια. Το ανθρωπιστικό σύστημα από μόνο του δεν μπορεί να αντιμετωπίσει ανάγκες τέτοιου μεγέθους και πολυμορφίας, ιδίως στο βαθμό που οι κρίσεις συχνά αντιστρέφουν την αναπτυξιακή πρόοδο, και δη όταν οι κρίσεις αυτές παρατείνονται.
2. Όπως επισημαίνεται στη νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, η φτώχεια, οι συγκρούσεις, η αστάθεια και η αναγκαστική εκτόπιση πληθυσμών είναι βαθιά αλληλένδετες και πρέπει να αντιμετωπίζονται με συνεκτικό και ολοκληρωμένο τρόπο, μεταξύ άλλων ως μέρος της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει τις διασυνδέσεις μεταξύ της βιώσιμης ανάπτυξης, της ανθρωπιστικής δράσης, της πρόληψης των συγκρούσεων και της οικοδόμησης της ειρήνης, καθώς και τη σημασία των διπλωματικών και πολιτικών λύσεων για την υποστήριξη της ειρήνης και της ασφάλειας, σύμφωνα με την παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ και την ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία των επενδύσεων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της τρωτότητας, της αστάθειας και των συγκρούσεων με ταυτόχρονη κάλυψη των ανθρωπιστικών αναγκών και ενίσχυση της ανθεκτικότητας, ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι.

3. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει προηγούμενα σχετικά συμπεράσματά του¹ καθώς και τα αποτελέσματα της Παγκόσμιας ανθρωπιστικής διάσκεψης κορυφής και τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης της ανθεκτικότητας μέσω της καλύτερης διασύνδεσης της ανθρωπιστικής βοήθειας με την αναπτυξιακή συνεργασία για την πρόβλεψη, προετοιμασία και ανταπόκριση σε ανθρωπογενείς ή φυσικές κρίσεις και καταστροφές. Είναι άκρως σημαντικό να ενισχυθούν περαιτέρω οι επιχειρησιακές σχέσεις μεταξύ των συμπληρωματικών προσεγγίσεων της ανθρωπιστικής βοήθειας, της αναπτυξιακής συνεργασίας και της πρόληψης των συγκρούσεων, με πλήρη σεβασμό των ανθρωπιστικών αρχών και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου.
4. Η έμπρακτη αξιοποίηση της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης προϋποθέτει ένα κοινό όραμα και πολιτιστικές αλλαγές στους οργανωτικούς μηχανισμούς που θα έχουν ως αποτέλεσμα νέες προσεγγίσεις στις πολιτικές και τα νομικά πλαίσια ώστε να δοθεί συστηματική ώθηση στη συμπληρωματικότητα, τις συνέργειες και τη συνεργασία μεταξύ ανθρωπιστικών, αναπτυξιακών και άλλων σχετικών φορέων. Ο πρωταρχικός στόχος είναι η προώθηση, με την πρώτη ευκαιρία, συνεκτικών μεθόδων εργασίας που να είναι πιο αποτελεσματικές και αποδοτικές στην ανάλυση των παραγόντων της αστάθειας, της τρωτότητας και των συγκρούσεων καθώς και των τοπικών/εθνικών ικανοτήτων για την αντιμετώπιση των κινδύνων και των τρωτών σημείων, και στην ανάπτυξη μέτρων πρόληψης, την ενίσχυση της ανταπόκρισης, τη στήριξη της έγκαιρης αποκατάστασης και σταθεροποίησης, την κάλυψη των αναγκών, τη δημιουργία αυτάρκειας και τη μείωση των κινδύνων. Κατ' αυτό τον τρόπο, αρχική και διαρκής έμφαση θα δοθεί στην επίτευξη συλλογικών αποτελεσμάτων, επίσης σε επίπεδο χώρας, με τη συνεργατική και συμπληρωματική εργασία πέραν των θεσμικών ορίων, βάσει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των φορέων κάθε κοινότητας, εξασφαλίζοντας παράλληλα τον πλήρη σεβασμό των ανθρωπιστικών αρχών, καθώς και στην αξιοποίηση των συνεργειών για την εκπλήρωση των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης.

¹ Συμπεράσματά της 19ης και 20ής Νοεμβρίου 2007 για την αντίδραση της ΕΕ σε καταστάσεις αστάθειας· Συμπεράσματα της 28ης Μαΐου 2013 σχετικά με την προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την ανθεκτικότητα· Συμπεράσματα της 12ης Μαΐου 2014 σχετικά με την ολοκληρωμένη προσέγγιση της ΕΕ· Συμπεράσματα της 12ης Μαΐου 2016 σχετικά με την Παγκόσμια Ανθρωπιστική Διάσκεψη Κορυφής· Συμπεράσματα της 12ης Μαΐου 2016 σχετικά με την προσέγγιση της ΕΕ για την εκτόπιση και την ανάπτυξη.

5. Η συνεργασία για την ανάπτυξη και η ανθρωπιστική βοήθεια θα πρέπει να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν με πιο συμπληρωματικό τρόπο ώστε να ανταποκριθούν ταχύτερα και πιο αποτελεσματικά στη δυναμική της αστάθειας, της φτώχειας και της τρωτότητας. Οι αναπτυξιακοί φορείς θα πρέπει να είναι σε θέση να διατηρούν μια παρουσία κατά τη διάρκεια κρίσεων για τη στήριξη της ανθεκτικότητας και της μετάβασης στην ανάπτυξη από τα πρώτα στάδια με προβλέψιμο τρόπο και να προσανατολίζουν την ανταπόκρισή τους στη συμπερίληψη δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη ανθεκτικότητας. Τα βαθύτερα αίτια των συγκρούσεων και της αστάθειας και τρωτότητας πρέπει να αντιμετωπιστούν σύμφωνα με τους πέντε στόχους εδραίωσης της ειρήνης και οικοδόμησης του κράτους², συμπεριλαμβανομένης της προώθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διακυβέρνησης χωρίς αποκλεισμούς, αντιμετωπίζοντας τις διαρθρωτικές ανισότητες και μειώνοντας υποκείμενους κινδύνους. Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και η κλιματική αλλαγή αυξάνουν τον κίνδυνο συγκρούσεων και οδηγούν στην παγίωση της τρωτότητας. Πρέπει, ως εκ τούτου, να δημιουργηθούν τοπικές ικανότητες για μείωση του κινδύνου και για ετοιμότητα και να ενισχυθούν τα μέσα διαβίωσης για την σταδιακή εξάλειψη της εξάρτησης από ανθρωπιστική βοήθεια, ενθαρρύνοντας την αυτάρκεια, ώστε οι εύλωτες κοινότητες να μπορούν να αντιμετωπίσουν μελλοντικές φυσικές και ανθρωπογενείς κρίσεις, ακόμη και όταν ανακάμπτουν από αυτές.
6. Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της συστηματικής ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε όλο το φάσμα της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης. Ειδικότερα, θα πρέπει να αναγνωριστεί πλήρως ο ρόλος των γυναικών ως παραγόντων αλλαγής, μεταξύ άλλων στους τομείς της ανθρωπιστικής δράσης, της αναπτυξιακής βοήθειας, της οικοδόμησης της ειρήνης και της ασφάλειας, της διαμεσολάβησης, της συμφιλίωσης και της ανοικοδόμησης, της πρόληψης συγκρούσεων και κρίσεων, καθώς και η αυξημένη τους ευπάθεια στις κρίσεις. Οι διαφορετικές ανάγκες των ατόμων που βρίσκονται σε εύλωτη θέση, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες, των θυμάτων βίας λόγω φύλου, των εκτοπισθέντων, των ηλικιωμένων και των παιδιών, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη περαιτέρω καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου απόκρισης.
7. Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της έγκαιρης ανταλλαγής πληροφοριών από ανθρωπιστικούς και αναπτυξιακούς φορείς καθώς και των συστηματικών κοινών αναλύσεων του γενικού πλαισίου που εντοπίζουν τους κινδύνους, εκτιμούν τα αίτια της αστάθειας και αξιολογούν την ικανότητα αντιμετώπισης και την ανθεκτικότητα σε διάφορα επίπεδα. Στο μέτρο του δυνατού, οι κοινές αναλύσεις του γενικού πλαισίου θα πρέπει να υποστηρίζουν το σχεδιασμό ετοιμότητας ανά χώρα και να επιτρέπουν την ευέλικτη χρηματοδότηση. Οι αναλύσεις αυτές θα πρέπει να διεξάγονται σε πρώιμο στάδιο και ανά τακτικά χρονικά διαστήματα, λαμβάνοντας υπόψη πληροφορίες από τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το έναυσμα για την ανάληψη έγκαιρης δράσης.

² <https://www.newdeal4peace.org/peacebuilding-and-statebuilding-goals/>

8. Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για τις διάφορες εν εξελίξει πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της συμπληρωματικότητας και της συνεργασίας μεταξύ ανθρωπιστικών και αναπτυξιακών φορέων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της προσέγγισης της ΕΕ για τους αναγκαστικούς εκτοπισμούς και την ανάπτυξη. Το Συμβούλιο ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν περαιτέρω τη σχέση εμπράκτως και να προωθήσουν την προσέγγιση αυτή πιλοτικά σε ορισμένες χώρες που θα προτείνει η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, με στόχο τη συστηματοποίηση της συνεργασίας, την προώθηση της χρήσης των βέλτιστων πρακτικών και τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων. Για το σκοπό αυτό, οι ανθρωπιστικές οργανώσεις και οι αναπτυξιακοί φορείς θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να προσδιορίσουν συλλογικά αποτελέσματα σύμφωνα με τον κοινό στόχο για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, της συμμετοχής, των μέσων διαβίωσης και των τοπικών ικανοτήτων, ιδίως για τα πιο ευάλωτα άτομα.
9. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη να ενισχυθεί ο συντονισμός στο εσωτερικό των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών της, καθώς και με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των νεοεμφανιζόμενων χορηγών, οργάνων και υπηρεσιών του ΟΗΕ, περιφερειακών και πολυμερών αναπτυξιακών τραπεζών, για τη διενέργεια κοινών αναλύσεων και σχεδιασμού, με σκοπό τον προσδιορισμό των αναγκών και την από κοινού διάθεση και αξιοποίηση πρόσθετων ικανοτήτων, τεχνογνωσίας και πόρων. Οι καινοτόμες εταιρικές σχέσεις με τον ιδιωτικό τομέα έχουν καίρια σημασία και θα πρέπει να επιδιώκονται ενεργά κατά περίπτωση.
10. Το Συμβούλιο ενθαρρύνει την αυξημένη χρήση, από τους ανθρωπιστικούς και αναπτυξιακούς φορείς, κύκλων πολυετούς σχεδιασμού και προγραμματισμού, κοινής ανάλυσης κινδύνων και τρωτότητας, ολοκληρωμένου σχεδιασμού, καθώς και συντονισμένων προγραμματικών προσεγγίσεων, κατά περίπτωση, με βάση την καλύτερη κατανόηση των κοινωνικοοικονομικών, πολιτικών συνθηκών και συνθηκών ασφάλειας της χώρας εφαρμογής, και με πλήρη σεβασμό των ανθρωπιστικών αρχών. Αυτό απαιτεί ευέλικτα και καλά συντονισμένα μέσα χρηματοδότησης και διαδικασίες εφαρμογής, που θα επιτρέψουν την ταχεία αντίδραση και προσαρμογή στις δραστηριότητες έκτακτης ανάγκης και αποκατάστασης, ιδίως σε επισφαλείς καταστάσεις, καθώς και πρόληψης. Απαιτεί επίσης αυξημένη χρήση της πολυετούς χρηματοδότησης, ανάλογα με την περίπτωση, για την καλύτερη αντιμετώπιση των παρατεταμένων κρίσεων. Η αξιολόγηση των πρόσφατων εμπειριών με τα καταπιστευματικά ταμεία της ΕΕ θα μπορούσε να προσφέρει χρήσιμα διδάγματα εν προκειμένω.

11. Αναπτυξιακές παρεμβάσεις σε επισφαλείς και εμπόλεμες καταστάσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την προσέγγιση «μη πρόκλησης ζημίας» και την ανάγκη να υιοθετηθεί μια πιο ειδικά προσαρμοσμένη και ευέλικτη προσέγγιση σχεδιασμού, λαμβάνοντας υπόψη το μεγάλο κίνδυνο αποτυχίας και την ανάγκη ταχείας προσαρμογής σε μεταβαλλόμενες καταστάσεις. Προγράμματα και επιχειρησιακά πλαίσια θα πρέπει να διαθέτουν απρόβλεπτες δαπάνες για την αντιμετώπιση των μεταβαλλόμενων κινδύνων. Καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου προγραμματισμού, είναι σημαντικό η ΕΕ και τα κράτη μέλη της και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να συνεχίσουν να αξιολογούν με κριτικό πνεύμα την πρόοδό τους ως προς τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για την ειρήνη και τη δυναμική των συγκρούσεων.
12. Το Συμβούλιο τονίζει τη σημασία της ενίσχυσης της δημοκρατικής συμμετοχής σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, των ικανοτήτων ηγεσίας και διακυβέρνησης των κυβερνήσεων καθώς και της δημιουργίας συστημάτων με ευαισθησία στον κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, για τη βελτίωση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, και της ικανότητας των κυβερνήσεων να μειώνουν τη βία, να οικοδομούν κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς, να βελτιώνουν την παροχή υπηρεσιών, την κοινωνική δικαιοσύνη και τις οικονομικές ευκαιρίες για τα άτομα και τις κοινότητες που πλήττονται από κρίσεις. Θα πρέπει να αναγνωριστεί πλήρως ο καίριος ρόλος της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ των οποίων τοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, στην υποστήριξη του διαλόγου και της συμφιλίωσης και στην προώθηση της κοινωνικής ανασυγκρότησης και συνοχής. Ο διάλογος σε τοπικό επίπεδο, η διαμεσολάβηση και κατάλληλοι μηχανισμοί διακυβέρνησης θα πρέπει να ενισχυθούν με στόχο να διευκολυνθεί η ενασχόληση με τα ζητήματα της κοινωνίας, η συμμετοχή και η ανάδραση. Η ανάπτυξη συμμετοχικών τοπικών και εθνικών στρατηγικών μείωσης του κινδύνου καταστροφών, όπως και μηχανισμών ασφάλισης έναντι κινδύνου καταστροφών, ώστε να καταστεί δυνατή η τοπική συμμετοχή στην αντίδραση και να αυξηθεί η προβλεψιμότητα της χρηματοδότησης, καθώς και η ανάπτυξη μιας συνολικής προσέγγισης έναντι κάθε απειλής για τη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, είναι εξίσου σημαντικές για τη μείωση της αστάθειας και της τρωτότητας και για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας.
13. Το Συμβούλιο τονίζει ότι πρέπει να συνεχιστεί η άντληση εμπειριών και διδαγμάτων από δράσεις που αναλήφθηκαν επιτόπου και καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τρόπους για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών, μεταξύ άλλων μέσω της πλατφόρμας Capacity4Dev, ώστε να αναπτυχθούν αποτελεσματικά και πρακτικά εργαλεία και βιώσιμες λύσεις. Το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή και την ΕΥΕΔ να υποβάλουν έκθεση εντός ενός έτους σχετικά με την πρόοδο της έμπρακτης αξιοποίησης της σχέσης, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων με τα κράτη μέλη. Πρέπει να εξασφαλιστούν κατάλληλες διασυνδέσεις με υφιστάμενους και παρεμφερείς μηχανισμούς υποβολής εκθέσεων.